Societatea „FRANCO-ROMÂNĂ"
de Asigurări Generale
urează asiguraților săi la
Mulți Ani

CADOURI frumoase și practice
PENTRU
ANUL NOU
cu prețuri eftine găsiți numai la
ODEON

GRAMOFOANE
și plăci ultimele noutăți
RADIO
la priză dela Lei 2500
MAROCHINERIE
Poșete, Portvizite, Serviete Portfeuieluri, Portmoneuri etc.
PARFUMERIE
și articole de toaletă
SERVICII
de fumat, servicii de cafea, ceai, liqueur, bowle și cocktail

COLIERE
broșe, pudriere, călimări marmoră, galalit, bronz.
ARTICOLE de SPORT
sănii, patine, skiuri, traininguri, pullovere, biciclete, triciclete, trotinete etc.
Jucării
splendide articole, surprize și păcăleli pentru revelion

Raioane speciale de GALANTERIE pentru Domni și Doamne și
INCALȚAMINTE ȘOȘONI și GALOȘI toate mărcile renumite
Asortiment grandios în toate articolele
ODEON
94 Strada Lipscani 94
(Piața Sf. Gheorghe)

MARE REVELION ARTISTIC
La MOTANUL NEGRU, Rahovei 192
Excelentul jazz de Hawaian Belcini cu trio de voci și dizeurul NELLO va lansa cele mai noi șlagăre.
Dans, cadouri și surprize, menu bogat, prețuri reduse.
Rețineți mese la timp 16

...A OBOSELII OCHILOR
LA LUMINA ARTIFICIALA:
STICLELE DE OCHELARI
ZEISS
URO—PUNKTAL
Reduc cantitatea mare a razelor ultra-roșii, conținute în lumina artificială, la acea a luminei zilei.
Se găsește la opticienii calificați. Prospect informativ „Uro" gratuit dela: Carl Zeiss Jena, sau reprezentanța g-rală: S. A. de Agentură Comision și Import fost Otto & Alfred Herzog, București I, Str. Armenească Nr. 10
CARL ZEISS JENA

Stimată Doamnă!
oferiți soțului Dv. excelenta
LAMA DE RAS AVERUS GOLD

vă va rămâne îndatorat pentru această alegere
— De vânzare pretutindeni —
Repr. și Dep. București, 80 Cal. Călărași

Pentru CADOU oferiți un Allegro, cel mai frumos souvenir

Allegro
Mod Standard
Minunat aparat pentru ascuțit lamele de ras de orice sistem.
Nichelat Lei 600 — Oxidat Lei 400.
Necesar pentru a vă putea rade bine.
Lama durează la infinit.
Noul ALLEGRO, model special format de volaj. Nichelat Lei 250.
La Cuțitării, Droguerii, Parfumerii, etc.

RADIVON
Bd. Elisabeta 17
asortat cu
Bijuterii Ceasornice argintărie
Prețuri convenabile 22

PREDEAL
Cel mai frumos cadou soției Dv.
Lei 12.000
240 m. p. Parcela teren vilă cu brazi cea mai frumoasă poziție.
Adresați: Episcopiei No. 2 (Ateneu) și PETROMAX, Smârdan 30. 1166

Publicațiune

28 Decembrie 1933

Uzinele comunale București aduce la cunoștința generală că la data de 16 Ianuarie 1934 ora 17, va avea loc la sediul lor din str. Const. Mille nr. 10, o licitație publică cu oferte închise, pentru aprovizionarea cu:

1.000 (una mie) kgr. cositor pur

Caetul de sarcini și condițiunile technice se pot consulta în orice zi de lucru în orele de birou la Exploatarea A. C. Camera No. 9.

Uzinele Comunale București

Zahăr tos alb uscat Lei 21
Untură de porc „ 28
Ouă calitatea I-a garantată buc. „ 1.60
Ouă de Gătit buc. „ 1
CONSUMUL POPULAR
Strada CAROL 59, tel. 317/64

Agrafele Ondulatoare „Onduline"
Orice Doamnă se poate Ondula singură, fără fier, fără cheltuială, pentru oricefel de frizură. Se obțin ondulații frumoase, bucle, se rulează la spate părul. Reușita garantată. Garnitura lei 120. Depozit: «OPAC» strada Doamnei 7 (Galeriile Blamiuziei) (etaj) București
— CADOU FRUMOS, PRACTIC —

Revelion Splendid
a „Piccadilly"
Tacâmul Lei 220

Inele veritabile
„Bijuteria ELITEI"
Victoriei 14
(vis-a-vis Socec)

D-nii abonați din provincie, pentru reînoirea de abonamente, vă rugăm să binevoiți a lipi pe cuponul mandatului poștal eticheta cu care primiți ziarul, procedând la fel și atunci când veți avea de făcut reclamație sau schimbare de domiciliu.

La încheierea anului economic și financiar

(Urmare din pagina 1-a)

tați sau prea dornici de noutate și reclamă — au scos lumea din matca desvoltării ei firești, rătăcind-o pe drumuri greșite care au îndepărtat-o și mai mult de acea matcă a desvoltării sănătoase.

HIPERTROFIA STATULUI

In rezumat, greșala capitală, repetată de toate țările aproape fără excepție, a fost substituirea capriciului și artificiului în locul vechilor legi naturale care dirijau mai înainte raporturile economice între oameni și între popoare. Toate puterile au fost trecute asupra statului — recte: asupra pumnului de politicianі dela cârma lui — și aceasta exact în momentul când însăși instituția statului trecea prin cea mai gravă criză, iar politicianismul era grav compromis înaintea opiniei publice. Statul — slăbit, îndatorat, lipsit de autoritate — devenea în mâna politicianilor, dominați de furia acaparării și atotputerniciei, o divinitate făcătoare de minuni, marele despot cu puteri absolute și tentaculare, de sub „intervenția", „controlul" și „dirijarea" căruia nu se mai putea nimeni sustrage.

Dar contrazicerea legilor economice naturale, pe de o parte, și hipertrofia statului tentacular și tiranic, pe de alta, au paralizat toate forțele vii ale națiunilor. Au împins la demoralizare și ruină capitalul, la șomaj și exasperare clasele muncitoare, adâncind și mai mult dezordinea economică și morală a lumii.

„PRABUȘIREA" REGIMULUI CAPITALIST!

Și nu e de mirare că în fața dezastrului general începuseră să se audă din ce în ce mai îndrăzneț glasuri care să prevadă și să dorească sfârșitul regimului capitalist, pe ale cărui ruini anticipate își și făcuseră apariția falși prooroci, cântând reînvierea popoarelor în semnul unor idealuri noui și unor forme de viață colectivă mai comode, mai egalitare, mai conforme cu dreptatea imaginată de ideologi.

Lozincile revoluționare se încrucișau cu ostentație și nimeni nu mai apăra stările prezente.

Extremiștii de stânga anunțau că am și intrat în faza „revoluției permanente" profetizată de Karl Marx sau că ne găsim pe povârnișul „prăbușirilor fecunde" evocate de Jaurès.

Grupări deo... [illegible] extremiștii de așeze structura noului stat pe primatul rasei sau al naționalității, iar economiile respective pe baze etatiste, corporatiste, autarhii naționale, etc.

REGIMUL CAPITALIST N'A MURIT

Iată însă că în ciuda dezastrelor și suferințelor semănate de criză, în ciuda greșelilor guvernanților și economiștilor, în ciuda profețiilor lugubre — lansate mai adesea chiar de autorii greșelilor și dezastrelor, — regimul capitalist nu s'a prăbușit. Ba dimpotrivă, a făcut dovada unei vitalități și unor virtuți nebănuite de elasticitate și de adaptare, care nu numai că i-au dat putința să reziste loviturilor și vicisitudinilor crizei, dar i-au și permis să găsească singure drumul însănătoșirii.

TARIA INIȚIATIVEI PRIVATE

Și meritul cel mare — trebue s'o recunoaștem — nu este nici al guvernanților, nici al fabricanților de formule magice, nici al experimentatorilor unor astfel de formule. Meritul este al bârfitei și al mereu prigonitei inițiative private, care, printre zăgazurile și parapetele artificiale ridicate de ingoranța, de lipsa de discernământ și de orizonturi a cârmuitorilor, peste cătușele ce i s'au pus de mâini și de picioare, sângerând și semănând la tot pasul jertfe, a izbutit să-și deschidă singură drum în spre larg.

CRIZA A TRECUT

Uitați-vă împrejur sau prindeți veștile ce ne sosesc de aiurea: din toate părțile se anunță că pragul crizei a fost trecut și că semne incontestabile de îndreptare se arată din tot mai multe locuri. Ne-o spun specialiștii oficiali dela secția economică a Societății Națiunilor și o confirmă indicii statistici ai institutelor de conjunctură cari ne demonstrează sporirea activității productive, diminuarea șomajului, reînsuflețirea tranzacțiilor pe piață și în bursă, semnele unei vădite adaptări a costului de producție la prețurile scăzute de azi care a făcut posibilă reîntoarcerea la rentabilitate a multor întreprinderi.

Infrângând deci piedicile și constrângerile de până acum, forțele economice tind către descătușare. Autarhia nu este decât o etapă de reculegere și de reorganizare a economiei pe spații naționale, în vederea deschiderii noilor drumuri de circulație și activitate pe spații internaționale.

La această răspântie se află azi evoluția economiei popoarelor. Ocolind revolu... a părăsi... aventuroase, ec... caută baze... libru în ... pentru ca apoi ... mează sforțările in... refacerii echilibrului internațional.

și experiențele de până acum, spre a da ajutor efectiv economiei private să-și vină în fire și să biruiască definitiv criza.

CE CERE ȚARA DELA UN GUVERN

Opinia publică românească — prin rezultatul alegerilor generale dela 20 și 22 Decembrie — a arătat că-și îndreaptă speranțele și încrederea către actualul guvern al țării, dela cumințenia, experiența și priceperea căruia așteaptă îndreptările posibile.

Nimeni nu cere acestui guvern, ca și oricărui altuia, să săvârșească lucruri extraordinare. Toți cerem însă ca el să nu săvârșească greșeli extraordinare. La urma urmei, oamenii se pot descurca — experiența a dovedit-o — și singuri. Dacă li se întinde o mână pricepută de ajutor — în direcția sforțărilor lor — cu atât mai bine.

In schimb, opinia publică serioasă a țării pretinde dela guvern să definească odată pentru totdeauna atributele și sfera de acțiune a statului, fără să despoaie, ca până acum, inițiativa privată de libertatea ei de mișcare; aceeași opinie publică pretinde guvernului să întărească autoritatea și prestigiul statului înăuntru și în afară printr'o gospodărie strânsă și onestă cu aplicări de sancțiuni drastice celor ce administrează rău banul și averea obștei; aceeași opinie publică cere guvernului ca acțiunea statului să se exercite în principal în direcția asigurării unei bune apărări a țării, în direcția înzestrării cu căi de comunicație, poduri, școli, cu toate creațiunile și îmbunătățirile edilitare cu putință, în direcția aplicării legilor și a distribuției dreptății, cum și a regulării raporturilor dintre stat și cetățeni.

Viața națională nu-și va relua cursul normal decât în clipa în care fiecare — stat și inițiativă particulară — se va reîntoarce la atributele și locul acțiunii și intervențiunii sale firești.

HARALAMB IONESCU

Conjunctura economiei românești

Schițând mai sus frământările epocii de criză, cum și tendințele de evoluție în viitor a economiei mondiale, constatăm cu vie satisfacție că și România se încadrează în acest proces de însănătoșire generală.

Impulsul pe care l-a căpătat activitatea industrială și comercială în interior mai ales în cursul anului 1933, sporirea investițiunilor lucrative și reapariția beneficiilor în bilanțul unora din întreprinderi, constitue dovada că economia particulară a început să iasă din criză și că ea a reușit să-și adapteze costul de producție la puterea de plată a pieții.

Avem iarăși de constatat că la activarea producției și a consumației a contribuit și ieșirea — de sigur încă timidă — din rezervă a capitalurilor tezaurizate până acum în safe-uri sau în devize străine, tezaurizare care dela agitarea soluțiilor monetare de inflație și restabilizare în programele unor partide politice indigene, cum și dela detașarea lirei sterline de aur în Septembrie 1931 și a dolarului în Mai 1933, nici ea nu mai reprezintă un refugiu sigur pentru capitalistul român.

Mai avem de constatat aci rezerva cu care țărănimea și clasa muncitorească au primit în deobște agitațiile îndreptate împotriva monedei naționale și a regimului capitalist, adesea chiar de acei cari au profitat mai mult de beneficiile acestui regim și cari erau în primul rând obligați la mai multă rezervă dacă nu la o apărare fățișă.

PIEDICI IN CALEA REFACERII

Procesul de înviorare în interior, de care vorbeam adineauri, ar fi fost cu mult mai amplu și mai intens, dacă am fi știut să păstrăm nezdruncinate mai ales bazele creditului, prin evitarea scandalului demagogic cultivat în jurul legilor de favorizare a debitorilor, — fără nicio discriminare între cei de bună credință și cei de rea credință, între cei cari interesează producția și cei cari mai rău o împovărează.

Creditul ar renaște ușor — și odată cu el și afacerile — dacă viața economică n'ar fi turburată și azi de noui platforme de agitații demagogice, cum este revizuirea constituției pusă pe tapet de național-țărăniști, cum este promisiunea unei noui exproprieri rurale, însoțită — colac peste pupăză — și de o expropriere la orașe.

GOSPODARIA PUBLICA

In fine, în calea procesului de însănătoșire a economiei românești, mai stă și lamentabila situație a gospodăriei statului, atât din punct de vedere al dezorganizării serviciilor administrative, al măcinării spiritului de autoritate, de disciplină și ierarhie înăuntrul cadrelor funcționărești, cât și din punct de vedere al administrării banului și averii publice.

Miopia și incapacitatea cârmuitorilor din ultimii ani n'au știut să adapteze economia publică la condițiunile de lucru și posibilitățile de plată ale economiei private ravagiate de criză; de aceea am avut de suportat șease ani fără întrerupere numai bugete deficitare. In 1929, din 37.700 milioane la cât se cifra bugetul statului, nu s'au încasat decât 36,018 milioane; în 1930, din 37.450 mil. numai 31.155; în 1931, din 35.889 mil. numai 27.711 mil., în 1932, din 28.519, numai 19.330 milioane. Ei bine, din toate indicațiile acestor ani bugetari, autorul bugetului pe 1933 n'a învățat nimic și cu toate că anul 1932 dăduse la încasări numai 19 miliarde și ceva, el a fixat cifra bugetului pe 1933—34 la 23,438 milioane, adică cu peste 4 miliarde mai mult...

VIRTUȚIILE ECONOMIEI ROMANEȘTI

Iată dece, față de ravagiile considerabile ale crizei și față de greșelile prăpăstioase săvârșite de conducători, sforțările economiei private românești de a se sălta singură deasupra nevoilor sunt cu deosebire meritorii, iar începuturile bune care se anunță sunt dovada remarcabilei elasticități și capacității de adaptare a factorilor pe care se sprijină economia noastră națională.

Este acesta un punct esențial pe care poate conta un guvern clar-văzător și priceput, animat de gândul și voința de a rupe cu practicile

Anul politic internațional

(Urmare din pagina 1-a)

tarea acestei obligațiuni".

Prin acest articol, Societatea Națiunilor a înțeles să facă solidare toate statele membre la menținerea și respectarea tratatelor, cari asigură integritatea lor teritorială și independența lor politică și cu obligațiunea de a le apăra, în caz de agresiune, sau de pericol de agresiune.

D. André Chaumeix, membru al Academiei franceze, comentând acest articol, face următoarele judicioase observațiuni:

„Cea dintâi grijă și obiectul chiar al Societății Națiunilor este de a se menține. Ea a fost creată ca să fie gardiana tratatelor și a Europei noi. Ea este, esențial, un instrument de conservare. Autorii tratatului au pretins, poate cu un exces de ambițiune, să legifereze pentru viitor. Ei au nădăjduit că umanitatea, după o încercare atât de grozavă ca războiul din 1914, va avea nevoe de o soartă mai bună. După ce a luat precauțiunile contra revenirii militarismului germanic, ei s'au silit să facă să domnească cât mai multă justiție posibilă și să constitue ceeace Clémenceau a numit Europa dreptului.

Aceasta este ideea [illegible] oare a oricărui tratat și [illegible] pact. Prima datorie [illegible] Societatea Națiunilor [illegible] tată să o îndeplinească [illegible] cu totul natural de [illegible] de a continua opera [illegible] „menține" națiun[illegible] tratatul din 1919 [illegible] le-a sta[illegible]

Chiar lipsind forța materială, Societății Națiunilor, de a a[illegible] ca pactul în condițiunile prevăzute în art. 10, rămâne obligațiunea morală și mai presus de toate principiul bine stabilit al intangibilității și menținerei tratatelor de pace, căci numai așa se va putea asigura integritatea teritorală și independența statelor în noua Europă de drept.

Art. 16 din pact prevede sancțiunea excluderei oricărui membru al Societăților Națiunilor „care s'a făcut vinovat de violarea vreunuia din angajamentele ce rezultă din pact", — deci și al angajamentelor relative la menținerea integrității teritoriale și la independența politică a tuturor statelor-membre.

In realitate, orice revizuire a tratatelor înseamnă război, deoarece nici un stat nu va putea accepta să renunțe la o parte din teritoriul ce-i aparține de fapt și de drept.

Cine afirmă că se pot modifica frontierele actuale, prin mijloace pacifice, formulează o idee absurdă.

PACTELE DE NEAGRESIUNE

In cursul anului s'au semnat și parafat numeroase pacte de neagresiune și de amiciție. Recordul îl deține U. R. S. S., care a încheiat asemenea pacte cu Italia, Polonia, Estonia, Letonia, România, Turcia, Persia și Afganistan.

Pactul cu România a fost semnat la Varșovia de d. N. Titulescu, ministrul nostru de externe și de ministrul Rusiei sovietice din capitala Poloniei.

România a încheiat un pact de neagresiune și cu Turcia, cu prilejul călătoriei d-lui N. Titulescu în Orient.

MICA INȚELEGERE S'A CONSOLIDAT

In urma acordului de la Geneva, încheiat în vara anului trecut, Mica Ințelegere s'a consolidat. Cei trei miniștri ai Cehoslovaciei, Iugoslaviei și României — d-nii Beneș, Jeftici și Titulescu — s'au întrunit într'o conferință, la Sinaia, în cursul lunei Septembrie. In această conferință s'au examinat toate problemele politice și economice ce interesează Europa centrală și orientală.

HITLERISMUL. — REICHUL AL III-LEA

La începutul anului, d. Adolf Hitler, șeful partidului național-socialist, a fost numit cancelar al Germaniei. Noul regim a aplicat teoria rasismului integral și a arianismului. El a înlăturat pe evrei din instituțiile de stat, din bănci, din marile întreprinderi industriale și comerciale, etc.

Aceste măsuri drastice au provocat proteste din partea evreilor din celelalte țări. Intregul aparat al statului a fost reorganizat spre a corespunde scopurilor politice și naționale ale noului regim. Toate partidele — afară de cel național-socialist — au fost dizolvate printr'o lege. Așa s'a întemeiat Reich-ul al III-lea prin legea dela 7 Aprilie. Politica externă a guvernului hitlerist a fost și este dominată de ideia creațiunii unei Germanii, stăpână pe destinele sale, liberată de obligațiunile internaționale relative la înarmări; puternică și capabilă să își afirme voința sa pe continent.

In Octombrie, Germania s'a retras din Societatea Națiunilor și din conferința dezarmării, motivând această retragere pe activitatea negativă a acestor organisme în domeniul politicii internaționale.

Un alt eveniment important, de ordin diplomatic, a fost apropierea germano-polonă sub forma unei declarațiuni mutuale de neagresiune, urmată de conversațiuni între d. Hitler și d. Poncet, ministrul Franței din Berlin, în legătură cu încheerea unui acord.

Cum se explică această bruscă schimbare de metodă și de orientare în politica externă a Reichului? Sub ce influență a intervenit dirijarea politicii germane spre înțelegeri și acorduri pacifice? Terenul a fost preparat.

In ziua de 6 Noembrie a. c., baronul von Neurath, ministrul [illegible] în discursul ce l-a pronunțat la „Deutscher Club" din Berlin, a arătat motivele care au d[illegible]minat retragerea Germaniei din Societatea Națiunilor și a [illegible]nit politica externă a guvernului Hitler.

D. von Neurath a spus că Germania a refuzat să mai colaboreze cu Societatea Națiunilor deoarece și-a dat seama de slăbiciunile și pericolele ce le prezintă metodele sale, atmosfera și frazeologia Genevei, cari creat un contrast izbitor în manifestațiile pacifice și tendințele existente pe planul politicii internaționale.

„Noi n'avem de cât un scop: să colaborăm la opera de pace să nu dorim de cât un lucru, să fim lăsați să muncim liniștiți".

Ministrul de externe, von Neurath, în discursul pronunțat la 6 Noembrie c., a precizat, că scopul vizat de Germania, în urma retragerii sale din Societatea Națiunilor, *„nu e acea a de a înlătura politica păcei, ci, dimpotrivă, să dea un impuls nou unei adevărate politici de pace fecundă"*

In sfârșit, dr. Goebels a ținut să precizeze, că *„Germania se consideră legată de tratatele ce le-a semnat"*.

Toate aceste declarații, făcute la scurte intervale, de conducătorii responsabili ai Germaniei, au fost suspectate, deoarece se știe propaganda intinsă ce s'a făcut în Germania de la încheerea păcii încoace, pentru revizuirea tratatelor în ce privește teritoriile Sarre, Danzig, Austria și frontierele orientale cu Polonia.

Guvernul Hitler a trecut la acte diplomatice. Un proect de pact de neagresiune s'a încheiat între Germania și Polonia, în care cele două puteri vecine și-au luat angajamentul să respecte pacea, să nu creeze nici un soi de complicații între ele, care ar putea provoca un conflict, să nu săvârșească nici un act ce ar putea atinge interesele și integritatea lor teritorială. Prin acest acord s'a produs o destindere în relațiunile germano-polone, încordate din cauza problemei coridorului Danzigului și a frontierei stabilită prin tratatul dela Versailles.

Alte propuneri s'au făcut Franței în legătură cu încheerea unui pact.

Totuși, neîncrederea în Germania nu s'a înlăturat.

IN EXTREMUL ORIENT

Japonia a continuat operațiile sale militare și politica sa de expansiune în Extremul Orient. Problema Pacificului, care interesează Statele-Unite, ar putea crea germenii unui mare războiu în Extremul Orient.

Rusia sovietică este și ea îngrijorată de forța de expansiune a Japoniei în acele părți.

De aceea s'a produs o apropiere între U. R. S. S. și Statele Unite, prin recunoașterea de jure a guvernului sovietic de către guvernul din Washington.

In America de sud au fost conflicte armate între Paraguay și Bolivia; Columbia și Peru; iar în Cuba, revoluție.

Să nădăjduim că anul 1934 va fi pacific.

R. SEIȘANU

Anul intern

— Urmare din pagina I-a —

oarecare uitare sau indiferență asupra peripețiilor înregistrate la pasivul organizațiunei. El n'are aerul să fie ultima etapă a unui proces din care barometrul prestigiului și tăriei ar putea să nu prezinte scăderi pentru partidul ce revendică răspândirea pe toată țara, fără tranșee de divergențe radicale până la vârful piramidei sale.

In cursul anului expirat, opinia publică românească s'a afirmat viguros și impresionant în rezistența contra veleităților de revizuire a tratatelor. Din fericire, în această direcțiune, solidaritatea a fost generală și hotărîtă. Acțiunea s'a intensificat spre sfârșitul anului și astăzi prezintă o garanție din cele mai puternice că monstruozitatea nu va putea să fie încercată de nimeni, că tratatele vor continua să fie baza păcii, apărată de conștiința universală luminată.

Dar anul 1933 coincide și cu un act de dreptate și de prevedere.

El a făcut țării serviciul să vadă în fruntea sa conducerea pe care o aștepta de mai multă vreme și a cărei îndreptățire creșa în măsura amânărilor succedate. Era în conștiința generală, că după atâtea încercări nefericite, se putea spera într'o capacitate corespunzătoare greutăților curente, într'o experiență verificată cu rezultate pozitive, într'un spirit de economie dovedit, într'o încredere internă și externă mai intensă într'o guvernare cu mijloace de reparare și ameliorare mai numeroase.

Incredințarea destinelor țării partidului liberal și rezultatele alegerilor generale dovedesc acordul Coroanei și al Țării în credința că statul ași pune astăzi [illegible] un instrument mai bun de administrare și apărare.

Despre felul cum speranțele se vor realiza, cum făgăduelile se vor respecta, cum urmările se vor constata, trecutul oferă, este drept, garanții destule, și desigur că dorințele și interesele țării ar fi ca ele să se afirme și de astădată cu aceleași virtuți fecunde pentru țară.

M. MORA

Răvașe de plăcintă

— Urmare din pagina I-a —

Că puteai să ajungi departe, cu o plăcintă dăruită Domnului, nu numai bogat, ci și boer, ne-o istorisește Costache Negrutzi intr'una din delicioasele sale *Scrieri*:

„Halal, Zău, de cine știe,
Să facă plăcintărie;
S'o dospească, plămădească,
In cuptor s'o rumenească;
Și s'o ducă pe tipsie
Colo sus, în Spătărie,
Cu iaurt, cu plăcințele,
Te făcuși Vornic, mișele".

E locul, însă, să spunem, că datina plăcintei cu surprize de anul nou exista mai de mult în Moldova și'n Muntenia, și anume, în punerea într'o lipie moale, a unei monede care prevestea noroc celui ce o găsea. Dealtfel întrucât mulțimea era analfabetă, biletelele nici nu și-ar fi avut rost.

Amănunte în direcția aceasta avem mai multe. Cele mai documentate le găsesc în cartea d-lui Tache Papahagi *„Din Folklorul Romantic și cel Latin"* editat de Cassa Școalelor:

„In ziua de Anul Nou, la Aromâni, e obiceiul ca fiecare casă să-și facă câte o plăcintă de foi (pituroan'i). *In această plăcintă se pun diferite obiecte [illegible]: un ban — de obiceiu de argint —, un cârlig păstoresc de vre-o 3—4 cm. lungime, făcut dintr'o nuia subțire, o furcă de cărvănari numită* furtutire *un cutar (țarc) de oi făcut din nuele, etc. După ce se coace, plăcinta e împărțită în atâtea porții câți membrii sunt în familia aceea și fiecare își alege câte o porție, fără ca cineva să știe unde anume e pus fie-unul din aceste obiecte. Mâncând, dacă cutare din familie găsește cârligul, e semn [illegible] va face păstor; dacă găsește* cutarlu *va deveni* celnic *(proprietar de turme); banul e bogăție, furtutirea e cărvănăritul, condeiul [illegible] omul cu carte, etc.*

La Românii nord dunubieni:

In plăcintă se pun bani și spice de grâu; cine brodește banul, e semn că va căpăta bani tot anul; cine spicul, are parte de holde frumoase.

Și acum, să revenim la răvașele de plăcintă. După cum am arătat au fost aduse la noi de simigii greci care au găsit de cuviință să schimbe puțin sistemul englezesc, cu scaterea lor din căciulă, introducându-le între foile ușuroase ale produsului meștișugului lor din ajunul anului nou.

Toate sforțările mele să dau de manuscrise vechi cu astfel de literatură n'au dat nici un rezultat. Singurul descoperit în *Volantele* Academiei de eruditul profesor universitar I. Peretz, pus și el la contribuție de mine, a fost în foaia cuprinzând culegerea serdarului Grigore Andronescu, fost judecător la Târgoviște în anul 1828:

„Iar plăcinta de răvașe,
In spre noi să se cam lase;
Cu miezul să-l mâncăm,
Răvaș să-l legăm,
La gât să-l atârnăm (!!!)

In schimb Alexandri în cântecul comic *Stan Covrigarul*, scris pe la 1850, ne servește mai multe:

„Stan. — Am o plăcintă cu sorți de stihuri scrise de un cuconaș ce te iubește ca un năuc.
Dama. — Spune-i că nu-mi plac poesiile de plăcintărie.
Stan. — Iaca, mă! s'a subțiet neamul!... Acum li trebuie stihuri de calendare... Inainte, cu o plăcintă ca asta te ameteau toate nevestele. Cum o aducea pe masă, fiecare cucoană găsea în părticica ei câte o hârtiuță cu stihuri, *de pildă*:

Precum pohagiul între plăcinte
Astfel lucești între femei
Nuri matale m'a(u) scos din minte
Ah! Te iubesc, de vrei, nu vrei?

Cucoana se roșea pe obrăjel și zicea: „Ce se potrivește!..."
Altul:

Ești evghenistă cât Afrodita,
Iar eu din pricina dumitale
Am uitat chiar și alfa-vita;
Ah! te iubesc, și sânt te jale!

Cucoana zâmbea și zicea: „A fi, că-i lumea rea!..."
Altul:

Mistuind plăcinta bine
Gândește-te și la mine
Care-ți zic cu lânced glas:
Ah! te rog, na magapâs! (să mă iubești)

Cucoana se făcea că se mânie, și zicea: „De grabă ți-a fi?..."

Și cu astfel de fleacurele lumea trăia voios; boerii și cucoanele se iubeau și plăcintele se vindeau...".

(V. Alexandri, Opere complecte, Teatru, I, Buc. 1875, pg. 140—141).

...iată-ne sosiți în zilele noastre. Cine ar crede că în secolul al XX-lea, în seara Reveillonului dela noi, când în așteptarea anului nou, se discută în jurul mesei ultima piesă a lui Bernard Shaw, ultra modernă simfonie a lui Strawinski, sau futurismul lui Marinetti, când ceasul nopții bate douăsprezece, gazda aduce mosafirilor clasica plăcintă cu răvașe tot așa de idioate ca grozăvia citată din Andronescu la 1828 sau exemplarele redate de Alexandri în 1850!

Sunt vândute în preajma lui 1 Ianuarie, de țigănuși, pe străzile orașului, compuse pe vremuri de Nicu Metz și acum de Niță Caltaboș, și sună autentic așa:

Ai o gură cât o șură,
Când vorbești e o minune;
Și de 'ncepe trăncăneala,
Chiar și dracul fuge 'n lume

Geaba vrei să faci mai altfel,
Numai ești ce-ai fost odată;
Vrei să-ți spun părerea verde,
Ești găină neoperată.

Noaptea faci furori la bal,
Arunci francii în local,
Iar ziua vinzi bureți,
Și'n piață castraveți.

Sunt oribile monstruoase, de necrezut, și totuși mi-au fost servite și le-ați înghițit și d-voastră, ani de-arândul, chiar în case de intelectuali!

Trebuie să recunoaștem că s'a încercat o reacțiune de către diferite reviste umoristice, printre cari *Furnica* de odinioară, cu faimoasele răvașe ale lui Ranetti „Din plăcinta lui Don Paladu", și nu mai puțin duhliile versuri ocazionale din reposata *„Pardon"* a lui Conitz. (*„Universul"* a editat și el reușite Răvașe de plăcintă de Radu Tandără. *N. R.*), dar majoritatea publicului continuă să-și trateze oaspeții în noaptea de anul nou, cu ineptii de calibrul celor de mai sus.

Decât așa, mai cu haz clientul unui avocat, trimițându-i o plăcintă de anul nou cu rândurile următoare:

„Cu brânză și cu mere;
S'o mâncați cu plăcere;
Și nu uitați că la 18 avem înfățișere!

Cel puțin autorul era asasin veritabil.

O reacțiune se impune. Cea mai eficace, cred, un concurs de stihuri ocazionale, care, de altfel ar fi și productiv. Până atunci sfatul meu e: în loc să se introducă în plăcinte imbecilitățile tradiționale, să se înlocuiască cu epigramele scriitorilor noștri, în majoritate spirituale. Ar fi în acelaș timp un mijloc de propagandă culturală original.

RADU D. ROSETTI

CITITORI!
Abonați-vă la „UNIVERSUL", ca să puteți profita de avantajele ce le acordă de ANUL NOU.
Suma se poate trimite imediat prin mandat poștal.